

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (širina 72 mm) za Posamezna številka 10 v. enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

Ali hočete večno ostati sužnji?

Avstrijska gosposka zbornica se razkrinkava. Privilegirani »zakonodajci«, katerim ni nobeno ljudstvo dalo pravice, da odločijo o njegovi usodi, ki pa sami sebe smatrajo za prve glave v tej državi, so si pridobili veliko zaslugo, katero bi bilo pravzaprav treba z zadovoljnostjo zabeležiti. Iz gosposke zbornice prihaja nauk, ki so ga delavci doslej vse premalo vpoštevali. Vpričo zadnjih sklepov velerodnih in visokorodnih postavodajalcev po milosti denarne mošnje je delavcem le treba odpreti oči, pa morajo spoznati, odkod prihaja nevarnost in kakšna je njih naloga.

Že v zadnjem zasedanju je gosposka zbornica storila sklep, ki je naravnost sovražen delavcem. Zavrnila je, kakor smo poročali, zakon o prepovedi nočnega dela, ki je bil sprejet v poslanski zbornici. Bilo je skoraj neverjetno. A bil je le prvi korak na poti, po kateri namerava hoditi gosposka zbornica, na poti zoper interese delavstva. Koncem zadnjega tedna so privilegirani gospodje začeli nadaljevati svoje delo. Dovedati hočejo delavcu, da je suženj; prepričati ga hočejo, da nima enakih pravic; rote se, da mu za nobeno ceno nočejo pripoznati enakopravnosti.

Narodno-gospodarska komisija gosposke zbornice se je bavila najprej z zakonom, ki ga je bila polna zbornica vrnila. Komisija predlaga, da naj se zakon odgodi za leto dni. Seveda morajo gospodje imeti kak izgovor. Tega pa nikdar ni težko najti, zlasti če ga iščejo tako »bistroumni« močje, kakršni sede v avstrijski gosposki zbornici. Dejali so, da se mora industrija šele pripraviti na novo določbo in da ji je zato treba dati časa. Pretveza je tako neumna, da bi se je sramovali petnajstletni pobje. »Industrija« je že lani dobro vedela, da se ta zakon pripravlja v poslanski zbornici. Vedela je še prej, da je mednarodna konferenca v Švici sklenila odpravo ženskega nočnega dela. Ta industrija je vedela, da je tak zakon že vpeljan v drugih državah. Še več! Ta industrija ima jako vplivne zastopnike v zbornici poslancev in oni so sami glasovali za zakon. Industrijski kapitalisti so bili torej popolnoma pripravljeni, in ko je bil zakon

sprejet v poslanski zbornici, ni bilo po nobenih pametnih razlogih pričakovati, da zakonski načrt ne postane zakon.

Gospodje lordi se izgovarjajo, ker je za sklep treba nekakšne utemeljitve, pa naj bo že kakršnakoli. Namen pa je tako jase, da ga ne zatemi noben izgovor. Gosposka zbornica hoče služiti kapitalističnim namenom. A tudi to je razumljivo. Saj sede v gosposki zbornici večinoma ljudje, ki živijo samo od izkoriščanja delavcev. Če niso sami fabrikanti, so pa udeleženi pri velikih industrijskih podjetjih. Njih profit je odvisen od tega, kar se da izprešati iz delavcev.

Komisija gosposke zbornice pa je storila tudi že drugi korak. Kakor smo lani poročali, je poslanska zbornica soglasno sklenila, da se odpravi zastarela suženjska določba, po kateri ima delavca, če prekrši delovno pogodbo, zadeti kazni. S tem se je imel odpraviti košček neenakosti, ki je bil tako kričec, da se je v praksi le redkokdaj izvrševal. Kakor so minili časi, ko je upnik lahko dal zapreti dolžnika, tako je dobila pogodba v Avstriji splošno civilnopravno značaj. Če je dvoje ljudi sklenilo kakšno pogodbo, pa jo je eden prekršil, je drugi lahko zahteval nadomestilo za povzročeno škodo. Odškodnino določa sodišče, ki ima tudi eksekutivno moč. Samo za delavce velja izjema. Če delavec predčasno zapusti delo, sme podjetnik zahtevati odškodnino; toda povrh ga tudi lahko zatoži pri kazenskem sodišču in delavec je radi takega kršenja pogodbe lahko obsojen na zapor.

Za nikogar drugega ne velja ta sramotilna določba. Tudi za delodajalca ne. Če podjetnik odpusti delavca, preden je potekla pogodba, zahteva delavec lahko odškodnino. A če tisočkrat dokaže, da je delodajalec prekršil pogodbo, vendar ne more zahtevati kazni zanj. Ta neenakost je tako poniževalna, da daje delavcu kljub vsem »modernim uredbam« pečat sužnja. Delavca izpreminja v stvar, v predmet, ki je last podjetnika. Vse fraze o človeškem dostojanstvu in o veljavi osebnosti se razkade spričo tega suženjskega paragrafa. In zato je razumljivo, da je zbornica poslancev kljub množestvilnim reakcionarjem, ki sede v njej, soglasno sprejela predlog socialnih demokratov, da se odpravi ta določba.

Sedaj se je bavila s tem sklepom komisija gosposke zbornice. In ta je ostala sama sebi dosledna v sovraštvu do delavstva. Zavrgla je sklep poslanske zbornice, češ da se z njim izpreminja le del obrtnega reda in da je treba s takimi izpremembami čakati, dokler se ne izdela popolnoma nov obrtni zakon. Tudi ta izgovor je piškav, da ne more biti bolj. Zakaj obrtni red se je že tolikokrat izpreminjal, da je v njem skoraj več izprememb nego prvotnih določil. In gosposki zbornici se nikdar ni zdelo, da se ne sme predelati posamezen paragraf, dokler se ne napravi popolnoma nov zakon. Le zdaj, ko gre zato, da se prizna delavcem majhen košček pravice, se postavlja gosposka zbornica na novo stališče in odklanja soglasni sklep poslanske zbornice.

Dejali smo, da je treba z zadovoljnostjo zabeležiti ta korak gosposke zbornice, oziroma njene komisije. To se pravi: S samim sklepom ne morejo biti delavci zadovoljni. Ampak dobro je, da so privilegirani gospodje tako zgodaj pokazali, kaj ima delavstvo pričakovati od njih. V obeh slučajih gre le za male koščke socialne reforme in že tu kaže gosposka zbornica svoje rogove. Ali država je delavstvu mnogo več dolžna. Socialna reforme je v Avstriji tako zaostala, da bo treba delati s polnim parom, če hočemo dohiteti vsaj druge države. Cela vrsta socialnih zakonov se pripravlja v parlamentu. Ze tukaj so velikanske težave, kajti tudi v poslanski zbornici imajo izkoriščevalci neštete zagrižene zastopnike. A zdaj vidi delavstvo nekaj drugega: Za vsako malenkost, ki se doseže v prid proletariatu, prihaja še nevarnost iz gosposke zbornice.

Ta nauk je dragocen. Treba je le, da ga delavstvo uvaža, in da se ravna po njem. Kdor ni slepec, mora tu spoznati, da gre za boj proti trdnemu organiziranemu izkoriščanju, ki ima najmočnejšo zaslombo v gosposki zbornici. Ta besni odpor se ne da streti brez krepke organizacije delavstva, ki mora služiti čisto delavskim namenom in se ne sme dati odriniti od svoje poti pod nobeno pretvezo. Nevarnost grozi slovenskim delavcem ravno tako kakor češkim in nemškim ali italijanskim. V gosposki zbornici se upirajo delavskim pravicam nemški vlekaptalisti prav tako kakor slovanski knezi.

Delavstvo ima svojo usodo v svojih rokah. Gosposka zbornica mu kaže, da stoji gospodarski, razred boj v prvi vrsti. Razredni interesi družijo kapitalistične hujšake močnejše nego jih narodni in verski razdružujejo. In to je nauk za delavstvo. Zoper kapitalistično internacionalo mora stopiti delavska internacionala na plan. In tudi slovensko delavstvo ne sme zaostati v tem boju.

Weisskirchner.

Marsičesa je avstrijski državljani vjen v politiki. Stara stvar je že, da ga vodijo za nos in vsled tega je že otopel pa ne plane takoj kvišku, če zve, da ga je zopet kdo opeharil. Toda stvari, ki se gode zadnje čase, postajajo take, da se bo moral tudi zaspani Avstrijanec zbuditi ter se bolj resno pobrihati za svojo kožo. Na tem mestu ne govorimo o neverjetnih blamažah, ki jih pribavlja državi naša slavna diplomacija. Tudi v notranji politiki se godi dovolj takega, da bi človeku lahko zavrela kri, če še ni popolnoma zvođenela. In prav posebno veliko povoda daje za to naš slavn krščansko-socialni trgovinski minister dr. Weisskirchner pod protektoratom neizogibnega barona Bienenrtha.

Ko je naš trikrat prerogjeni ministrski predsednik proti koncu starega leta podal demisijo celega kabineta in se je prerokovalo, da se ministrstvo le deloma izpremeni, smo povdarjali, da je med vsemi bivšimi ministri dr. Weisskirchner tisti, ki je najbolj nepripraven za novo imenovanje. Nelikokrat zaporedoma je ogrski trgovinski minister Hieronymi izjavil, da je Weisskirchnerjeva trditve o ogrskem dovoljenju za uvoz argentinskega mesa neresnična. Weisskirchner ni nikjer ovrgel te trditve. Po najnavadnejših nazorih je mož doslej ostal na laži. Z neresničnimi trditvami je nasul avstrijskemu prebivalstvu peska v oči. Menda je ni dežele na svetu, kjer bi mogel tak človek zopet postati minister. Toda v Avstriji je tudi to mogoče. Bienenrth je res ravno njega zopet predložil in Weisskirchner je zopet trgovinski minister v Avstriji.

V torek se snide državni zbor in baron Bienenrth mu predstavi svoje možakarje. Ta čudoviti državni zbor je pogoltnil že marsi-

LISTEK.

Mati Skrb.

Ali je skrb okrutna sovražnica, ali dobra prijateljica? Ali naj jo mrzimo, ker nas mori, ali naj jo ljubimo, ker nas goni naprej in brani, da ne splesnimo? Ali se moremo ubraniti skrbi?

Dunajski učitelj in pisatelj R. Hawel odgovarja na ta vprašanja in če njih logična zveza ni posebno vzorna, ne moremo biti zato odgovorni. V svoji drami »Mati Skrb«, ki je pred približno desetimi leti šla čez vse nemške odre in zdaj prišla tudi do nas, nam kaže skrb z različnih strani, pa se sicer prav tako malo zveni za filozofsko rešitev vprašanja kakor za razne upravičene dramatične zakone. Vsebinska te »Ljudske igre« je sledeča:

Mali mizarski mojster Tone Vrhovec (imena so v prevodu poslovenjena) je v strašnih zagatah. Oče mu leži na smrtni postelji. Dolgovi ga tlačijo. Sobota je, pa še ne ve, odkod bo plačal delavce. Tvorničar Savojec, za katerega dela po komadu, mu noče več plačevati starih cen, ker bi v lastni tovarni lahko ceneje proizvajal. Vrhovec toži, da bi moral delati z izgubo, Savojec mu odgovarja, da mu že rad verjame, ampak ne more mu pomagati. Tako se pač godi malim obrtnikom, ki s svojimi nezadostnimi proizvodnimi sredstvi ne morejo konkurirati veliki industriji.

Ta moment v prvem dejanju je zanimiv in živ. Zazdi se nam, da se ima iz njega razviti drama in dozoreti tragična katastrofa. Boj malega obrtnika za obstanek! Toda Hawel ne misli na to. Samo moment je, ki nam prikazuje Vrhovecove stiske tudi s te strani. A njegovih težav še ni konec. Mladi Mihajlo Praznik, Tonetov prijatelj iz otroških let, hišni posestnik, prihaja tistat neki dolg. Vrhovec mu ga ne more plačati, a obljubljuje mu, da poravnava vse v jeseni, ko pojde bolje z delom. Praznik mu razlaga, da mu je njegova pokojna dobra mama naložila, naj iztirja vse dolge, pa odide. Vrhovec odide za njim iskat denarja. Bolni oče se da odvesti na naslonjač k oknu in ostane sam. Tedaj se mu v deliriju približa sključena blebda starka, ki je že ves čas nevidna čepela pri peči in mu pove, da je njegova oskrbnica, Skrb, ki je vse življenje oskrbovala njegov dom. Starec se spominja, da da mu je bila res vse življenje najzvestejša družica. Zazdi se mu, da ne bi mogel živeti brez skrbi in jo prosi, naj ostane. Toda Skrb se poslovila in on umrje.

Mladi Praznik, ki se ničesar ne boji tako kakor skrbi, se je med tem naučil živeti. Osemdeset tisoč ima premoženje. Ob tolikem denarju mu je ves svet v rožah. Kupuje si drage konje, šampanjizira z »dobrimi« prijatelji in uživa. Da dobi hlev, je odpovedal Vrhovcu stanovanje. Ta ga s težavo najde v njegovi vili v družbi pijanih kavalirjev in ga prosi, naj prekliče odpoved. Praznik noče.

V tem vstopi neki vitez Branko s svojo ljubico, Vrhovecovo sestro Malko, ki je zapustila očetovski dom, da si poišče prijetnejša življenja v drugih krogih. Ko Malka zve, po kaj je prišel njen brat, prosi tudi ona Praznika, naj prekliče odpoved. Ali Vrhovec noče biti svoji vlačugarski sestri dolžan nobene hvalečnosti, pa gre.

Praznik se hoče maščevati, ker ga je Vrhovec blamiral v pričetku prijateljstva. Zarubi mu pohištvo in mu da vse pobrati. Malčin kavalir vitez Branko hoče sicer poravnati dolg, ali Vrhovec je ponosen. Rajši si da vzeti vse.

Rubežen se izvrši v tretjem dejanju. Na to pa pride prav velik skok do četrtega dejanja. Naenkrat se je vse obrnilo. Vrhovcu se zdaj dobro godi, Praznik pa je zapravl vse in prodaja razglednice po gostilnah. Malka se je poboljšala in Vrhovec se zopet sprijazni z njo. Mati »Skrb« gleda to družbo. Ko pravi Vrhovec, da bo z delom preganjal skrbi, se blebda žena namuza, češ z delom me pa že ne preženeš. A ko opazi, da se je ljubezen naselila v hišo, spozna skrb, da ni zanj več prostora in izgine...

Povest je zelo naivna. Če bi se dala skrb tako enostavno preganjati z ljubeznijo, bi bilo pač mnogo več brezbrčnosti na svetu. V naši družbi pa je ravno narobe. Ljubezen pogostoma le pospešuje in povečava skrbi, skrb pa preganja ljubezen. Mnogo več ljubezenske sreče je utonilo v skrbeh nego skrb izginilo radi ljubezni.

Hawelov konec bi se seveda lahko vzel tudi simbolično, če bi bil nekoliko drugače izveden. Če bi bila ljubezen podlaga človeške družbe, tedaj bi se zmanjšale skrbi. Zaključek Hawelove drame je zelo moralen; kakor v šolskem berilu je zlo kaznovano v Prazniku, ki mora krošnjariiti z razglednicami, poštenost pa je naplačana. V življenju je pač nekoliko drugače.

Zgradba igre je ravno tako naivna kakor njena tendenca. Po ekspoziciji bi se smel pričakovati zanimiv realističen zaplet in dramatična rešitev. Pisatelj pa ni izvedel nikakršne dramatične naloge. Na odru so štiri slike, ki so med seboj v zelo rahli zvezi. Dejanje se nič ne razvija, tretji akt je sploh nepotreben, Vrhovecova rešitev je kakor poglavje iz pravljice, motivacija je peto kolo pri vozu. Tehničnih napak in logičnih skokov kar mrgoli v tej igri.

In vendar je »Mati Skrb« na velikih odrih doživela velike uspehe. Pripisati je to nekaterim prizorom, ki so zajeti iz življenja in realistično izvedeni, glavno pa alegorični figuri, ki daje igri nekam pravilničen značaj.

Pisatelj je posebej Skrb, ki hodi kot blebda, sključena, sivo opravljenka žena z nagubanim obrazom preko odra, vidna za gledalce, a neopažena od igralcev. Ta figura je poetična in lepo izvedena ter pokriva s svojo haljo vse velike pomanjkljivosti drame. Ko se je prvič uprizorila »Mati Skrb«, so pozdravljali Hawela kot drugega Raimunda. Na njegove alegorije spominja ta blebda žena.

katero neverjetno kuho in mirno vtaknil razne klofute. Toda če prenese večina tudi to zasmehovanje, tedaj ne zasluži nič drugega, kakor da jo pozeno volilci pri prihodnjih volitvah z mokrimi cunjami.

Baron Bienenrth in dr. Weisskirchner prihajata pred parlament še v nekoliko drugačni luči kakor v zadnjem zasedanju. Že lani se je govorilo, da je med avstrijsko in ogrsko vlado sklenjena tajna pogodba, ki se nanaša na uvoz mesa oziroma živine. Ko je bil Weisskirchner vprašan, kaj je s to rečjo, je odgovarjal zvijačno, hotel napraviti vtisk, da ni tajnih pogodb. Tudi tu je imel smolo s svojim ogrskim tovarišem, ki je povedal, da je bila taka tajna pogodba sklenjena še pod prejšnjo vlado. Hieronymi je obsojal tako politiko. Drugače pa se je obnašal Weisskirchner. Iz zadrege si je hotel pomagati z ničrednim dovtipom, češ če je kakšna tajna pogodba, je s tem rečeno, da mora ostati tajna. Da vlada sploh nima pravice sklepati take pogodbe za hrbtom parlamenta, mu ni prišlo niti na misel.

Druga mnenja kakor minister pa so bili socialni demokratje. Vložili so predlog, ki pozivlje vlado, da predloži parlamentu tajno pogodbo in zbornica je sprejela ta predlog. Doslej se še ni izvršil. Gospodu Weisskirchnerju se ni mudilo. A sedaj, par dni pred sestankom parlamenta objavlja dunajska »Zeit« to pogodbo, iz katere je razvidno, da je ni sklenilo Beckovo ministrstvo, ampak Bienenrth-Weisskirchnerjevo. Pogodba se tiče uvoza živine iz balkanskih dežel in je sestavljena izključno agrarcem v prid. Število živine, ki se sme uvažati iz balkanskih držav, bi se imela po tej pogodbi prav močno znižati.

Razume se samo ob sebi, da nima o takih vprašanjih vlada brez državnozbornega dovoljenja ničesar sklepati. Gospoda Bienenrth in Weisskirchner sta si dovolila nekaj naravnost nepostavnega in neustavnega. Lastila sta si pravice, ki gredo edino parlamentu. O tem, da nima taka pogodba nobene veljave, ni treba besed. To je ravno tako, kakor če bi Tone in Tine sklepala o pravicah Franceta in Janeza.

Ali s tem ne more biti ta zadeva opravljena. Državni zbor nima samo naloge izreči, da je pogodba neveljavna, ampak ima tudi krivice, ki so kršili ustavo in hoteli po teptati pravice ljudskega zastopstva, poklicati na odgovornost. Ministri niso državnemu zboru odgovorni za to, da plazijo poslanci pred njimi po trebuhu. Vlado, ki tako krši svojo dolžnost in pravico parlamenta, ima parlament obtožiti in postaviti pred državno sodišče. To je edino sredstvo, da se bodoči ministri nauče spoštovati ustavo in zakon. Pravica parlamenta je tukaj pravica ljudstva. Ne le radi sebe, ampak tudi zaradi svojih volilcev in zaradi vsega ljudstva ima državni zbor storiti svojo dolžnost ter skleniti obtožbo proti ministrom, ki so krivi.

Politični odsevi.

* Baron Bienenrth ima baje vendar nekakšen program. Tako vsaj trdi njegovo časopisje. Če se natančno pogleda, pa vendar noče ministrski predsednik nič drugega kakor plavati, da ne utone. Da bi rad spravil pod streho proračun, rekrute in italijansko fakulteto, mu verjame vsakdo, tudi če bi ne trdil. Toda to ni nikakršen političen program, po katerem bi mogla katerakoli poštena stranka urediti svoje razmerje do

Ali taka naivna poezija se kmalu izčrpa. Hawel je sam izkusil, da je treba za oder dandanes nekaj več. Že njegovi »Političarji« si niso mogli priorbiti prostora na repertoarju. Sploh ni posebnega upanja, da bo Hawel še kaj obogatil sodobno dramo.

Pri nas bo Mati Skrb primerna za mladinske predstave.

Premiera, ki je bila v soboto, 14. t. m., je bila dobro pripravljena in je uspela. Skrb je kreirala gdčna. Wintrova v vsakem oziru odlično. Poleg nje so nastopile dame Danilova, Setfilova in Bukšekova v večjih vlogah s popolnim uspehom. Gdčna. Thalerjeva je imela manjšo vlogo, ki pa jo je prav dobro rešila. Gosp. Bohuslav se je odlikoval kakor po navadi z dezorelo igro, zlasti ob umiranju. Lepo je pogodil od skrbi preganjanega neupogljivega mazarja gd. Verovšek, katerega dober sovražnik je bil gd. Skrbinšek. Sicer so v igri le manjše vloge, ki pa so bile večinoma v dobrih rokah. Zadoščanje je zbuvalo, da so šle skupne scene, ki so mestoma precej težavne, gladko. To velja zlasti za prizor pijanih kavalirjev v drugem dejanju in za nastope otrok. Tempo bi se dal nekoliko pospešiti, da bi se zmanjšalo dolgočasenje, ki tiči tupatam v drami. V celoti se mora dati igri dobro izpričevalo, e. k.

nove vlade. Ministra, ki hoče rešiti takozvane državne potrebe, ne pozna še nihče, ali pa vsaj bi ga ne spoznal nihče, če bi ga ne poznal od prej. Zakaj to hoče vsak minister. Ampak drugo je vprašanje, zakaj naj mu stranke to dovolijo, kar zahteva. V tem oziru pa se mora Bienenrthu priznati, da nima nobenih predsodkov. Njemu gre le za to, da dobi večino. Kakršna bo ta — če jo namreč sploh dobi — tako bo pa njegovo stališče. On je pripravljen vladata z Nemci, pa tudi s Čehi, s klerikalci ali pa z liberalci, le da mu dajo vladati. In ob tej vsestranosti se mož čudi, da mu nihče ne zaupa!

* V državnem zboru je sprožil baron Bienenrth svoj »veliki« govor, ki ga je imel lepo spisanega na papirju, da ga je lahko kar čital. V njem so bile zbrane vse tiste fraze o pravičnosti in objektivnosti, ki smo jih slišali od avstrijskih vlad že tolikokrat, da so postale kar dolgočasne. Zato pa tudi ni skoro nihče poslušal govornice. Češki poslanec Fiedler je predlagal, naj se o Bienenrthovem govoru otvori debata. Ker pa je itak na dnevnem redu prvo čitanje proračuna, pri katerem se razvije politična debata, je bil predlog odklonjen. Proračun je takoj prišel na dnevni red.

* Zaradi nastopanja gosposke zbornice proti socialno političnim reformam so socialni demokratje vložili interpelacijo v državnem zboru, v kateri pravijo med drugim sledeče:

»Gotovo bi bila dolžnost trgovskega ministra, da bi se bil že v polni gosposki zbornici potegnil za zakonski načrt, ki je bil v poslanski zbornici ob sodelovanju vlade soglasno sprejet. Toda gospodu trgovskemu ministru se ni zazdelo vredno poseči vmes v prid zakonu. Ravnanje gosp. trgovskega ministra je tem bolj nerazumljivo, ker bi mu bilo pač lahko streti upor sladkornih fabrikantov v gosposki zbornici. Prepoved ženskega nočnega dela vsaj v tovarniških obratih je izrečena že v obrtnem redu in izjeme se naslanjajo le na vladne naredbe, ki se lahko preklicajo vsak dan. Gospod trgovski minister bi lahko napravil upor sladkornih fabrikantov takoj brezuspešen, če bi razveljavil te naredbe.

1. Zakaj ni porabil v gosposki zbornici svojega vpliva v prid zakonskemu načrtu o prepovedi ženskega nočnega dela?

2. Ali je pripravljen takoj preklicati naredbe, s katerimi se dovoljuje nočno delo žensk posameznim tovarniškim obratom?

3. Ali je porabil svoj vpliv za zakonski načrt, s katerim se odpravlja kaznovanje pogodbene kršitve? Kakšne posledice hoče gospod minister izvajati iz tega, da je komisija gosposke zbornice odklonila ta načrt?

4. Ali hoče gospod minister porabiti svoj vpliv v gosposki zbornici, da se vzamejo na posvetovanje in rešijo doslej še nerešeni socialno politični zakoni?

* Na Češko pride grof Fran Thun za namestnika. To je skoraj najvažnejši politični dogodek zadnjih dni v Avstriji. Grof Thun je že star znanec. Bil je že enkrat češki namestnik in potem ministrski predsednik. A konec njegovega uradovanja v Pragi in na Dunaju je bil popoln bankrot. Na Češkem je fevdalni grof vpeljal take absolutistične razmere, da je prišel zakon skoraj ob vsako veljavo. Konfiskacije časopisov, razpuščanje društev, onemogočenje shodov, večne hišne preiskave, izgoni so označevali njegovo vladanje na Češkem. In svoje delo je kronal z izjemnim stanjem, ki je bilo razglašeno na njegov predlog. Bil je reakcionaren in klerikalni do kosti, poln policijskega duha in v zatiranju nasprotnikov brutalen do skrajnega. Vse se je oddelnilo, ko je 7. januarja 1896. moral — proti svoji volji — zapustiti praško namestništvo in vse časopisje je takrat pisalo o tem dogodku kakor o osvoboditvi od tirana. Nič boljše ni bilo z njegovim ministrskim predsedništvom, katero je izvrševal tako, da se je po njegovem padcu podal predlog, naj so obtožili. Grof Thun je imel takrat toliko drznosti, da je uveljavil avstro-ogrsko pogodbo s § 14. Sedaj pa pozdravljajo češke meščanske stranke tega moža kakor kakšnega odrešenika! Hitro se v Avstriji pozabijo politični grehi, če je grešnik bogat fevdalec.

* Grof Thun ima baje nalogo pripraviti tla za češko-nemško spravo. Koliko more praški namestnik sploh vplivati na tako akcijo, je doslej še nerešeno vprašanje. Ampak da se češke meščanske stranke vesele njegovega poslanstva, je najzlastnejše znamenje meščanske politične propalosti. Grof Thun je član češkega fevdalnega veleposestva, ki je v narodnem oziru od nekdaj brez vsake barve. Tak knez ali grof zna biti danes Čeh in jutri Nemec, ali pa tudi oboje obenem, kakor ravno kaže. Ali ne glede na to je žalostno, da se češko in nemško meščanstvo ne zna samo pobotati, pa se veseli, da prihaja prevzetan fevdalec, ki naj menda prime Čeha in Nemca za uho, pa ju spelje skupaj. Globoko je moral pasti ponos meščanstva, a še globlje njegov politični razum, če že kar kliče fevdalnega odrešenika in poljubuje roko, ki ga je pred desetimi leti bičala do krvi. In ta buržoazija naj bi preobrazila državo!

* V finski deželni zbor je bilo izvoljenih 87 socialnih demokratov, 28 mlado-

fincev, 26 Svedov, 42 starofincev, 16 agrarccev in 1 zastopnik krščanske delavske stranke. Socialni demokratje so pridobili 1 mandat, agrarci so izgubili enega, sicer je ostalo razmerje neizpremenjeno.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

— Umrl je pretečeni teden v Sarajevu sodrug Mudrovčič, ki je bil tudi ljubljanskim sodrugom znan iz njegovega tukajšnjega bivanja. Ležal je sedem mesecev, bolehal pa je že dolgo. Umorila ga je velika sovražnica proletarskega ljudstva jetika, katero je še pospeševal njegov poklic. Mudrovčič je bil stavec. Kakor v Ljubljani, tako se je tudi v Sarajevu po možnosti udeleževal strokovnega in političnega dela, dokler se ni bolezen tako razvila, da ni več mogel zapustiti postelje.

— Zaradi predolge igle na klobuku je v Budimpešti policaj ustavil neko elegantno damo in jo hotel zapisati. Milostiva je bila strašno ogorčena, da se upa policaj njo, ki je bila oblečena v bogato krzno, tako ustavljati kakor navadnega proletarca. Toda občinstvo, ki sicer ni ravno preveč navdušeno za policijo, se je tukaj postavilo na stran stražnika in odlična dama je morala svoj razen toliko potegniti nazaj, da se ni mogel mimoidoči človek nabosti nanj. Ta mala vest iz Budimpešte lahko zgledi človeku gube na čelu in ostane le obžalovanje, da se je tako zgodilo le v Budimpešti. Potrebno bi bilo namreč še marsikje. Damska moda menda sploh ne pozna nobene naloge več kakor izmišljati sredstva, ki so drugim ljudem neprijetna ali pa celo nevarna. Enkrat mora fina dama vlačiti par metrov blaga za seboj in poganjati nekrivim ljudem cele oblake prahu v pljuča, drugič mora nositi sulice in meče v lasih, da ni nobeno človeško oko varno. Iz navade, da so moški uljudni napram damam, se je razvila navada, da smejo elegantne damure biti brezobzirne. Napram takim navadam pa se preneha vsaka galantnost; zoper brezobzirnost pomaga samo brezobzirnost. In če konfiscira policija nekoliko takih raznejev, ki štrle tudi pri nas iz ženskih klobukov na vse strani, bo to popolnoma v redu.

— Odborova seja skupine lesnih delavcev v Ljubljani je v četrtek, dne 19. t. m. takoj po delu. Ker je to zadnja seja pred občinim zborom, vabim vse sodruge odbor-nike, da se je vsi zanesljivo udeležijo.

Babšek.

— Plesno veselico priredi krajna skupina čevljarjev v Ljubljani v soboto, dne 21. t. m. v prostorih gostilne g. Fr. Pocka v Florjanski ulici. Razven plesa bo na programu več drugih zabavnih točk. Delavstvu, posebno pa čevljarskim pomočnikom se priporoča obilen poset te veselice, posebno ker je čisti prebitek namenjen tečaju za strokovno risanje.

— Pevsko društvo »Slavec« priredi dne 18. februarja »Zaključni venček« plesnih vaj, na pustno nedeljo dne 26. februarja pa veliko društveno maskarado. Maskarada bode prirejena, kakor običajno vsako leto, na najboljše podlagi, toda brez enotnega sloga, tako da si skupine ali posamezni izbirajo poljubno maske ali narodne noše, da tako tvorijo ono pestro in razposajeno karnevalsko življenje, ki daje za sodelovanje vsakemu pristop.

— Trbovlje. V nedeljo, dne 22. t. m. bo ob 3. popoldne v »Delavskem domu« velik ljudski shod z dnevnim redom: »Gosposka zbornica proti socialni reformi.« Delavci in delavke, udeležite se v velikem številu tega važnega zborovanja! Pridite vsi, da izpoveste svoje mnenje napram sovražnim gospodom v gosposki zbornici.

— Stroga zima, ki je zadnje dni postala v Ljubljani posebno občutna, je prisilila več oseb, ki so bile brez dela in brez sredstev, da so se zglasile pri mestni policiji. Ta jih je pridržala v zaporu, potem pa po odgonu poslala vsakega v njegovo domačo občino. Doslej je živela pri nas legenda, da je brezposelnost le bolezen velikih mest in da se le na Dunaju, v Parizu in v Londonu nahajajo ljudje brez pristreška. Mala policijska notica, ki se objavlja v meščanskih časopisih tako med izgubljenimi in najdenimi rečmi ter zateklimi psički, pa kaže, da tudi Ljubljana ni več »zadnja med mesti Judejev«. Tudi pri nas se opazujejo »velikomestna« znamenja. Sicer je naša »bela« Ljubljana v marsičem podobna vasi. Blato bi se ob deževnem vremenu lahko odvažalo s parizanskimi vozovi, ali mestu ne daje nobenega pariškega značaja. Tramvaj imamo z električnim obratom, le da je bolj karikatura kakor prometno sredstvo. Stanovanja imamo draga kakor v prestolnicah, ampak vredna so toliko kolikor luknje v Zablatju. In tako

se javlja kot velikomestno znamenje tud brezposelnost in brezpristojnost. Tisti ljudje, ki so se zglasili na policiji, niso menda prišli vsi v svojo mučni položaj šele tisti trenotek, ko so nastopili pot na rotovž. Ampak ko je mraz dosegel 13 in 14 stopinj pod ničlo in je postalo bivanje pod milim nebom ponoči kratkoma nemogoče, pač ni bilo druge, kakor oglasiti se pri policiji. Ne vemo, kakšni ljudje so to bili. V uradnem jeziku jim pravijo brez razlike postopači ali vagabundi. Najbrže pa je med njimi vsaj nekaj takih, ki bi rajši delali, kakor pa se dali goniti v domačo občino, kjer večinoma nimajo pričakovati nič dobrega. Policija ima seveda mirno vest. Če jih je poslala po odgonu domov, je ravnala po predpisih. Toda javna vest bi morala vendar govoriti nekoliko drugače. Kateri delavec je dandanes varen, da ne pride v enak položaj? Naj so tisti ljudje kakršni koli — ne poznamo jih, pa ne vemo, če so v zmislu presvetih zakonov pošteti ali ne — na vsak način so žrtve našega družabnega reda, vsega obžalovanja vredna bitja. A družba nima zanje nič drugega kakor odgonski voz. In niti ne misli, da bi bilo morda vendar treba kaj drugega.

Trst.

Stavka premikačev v tržaški prosti luki.

Stavka premikačev c. kr. glavnih skladišč v tržaški prosti luki, o kateri smo poročali tudi zadnjič, je končana. Trajala je cel teden, od ponedeljka do sobote. V soboto so sklenili delavci, da pojdejo v ponedeljek 16. t. m. zopet na delo. Tržaški odbor glavnih skladišč je pismeno izjavil, da proti stavkujočim delavcem ne bo izvajal nobenih posledic. Izjavil je tudi, da ne bo izvršil grožnje, s katero je hotel prisiliti na delo stalno nameščene premikače, ki so se pridružili stavki iz solidarnosti, t. j. da jim ne bo odpovedal službe. Gotovo je, da je podal odbor to izjavo vsled posredovanja poslancev Olive in Rybača, ki sta na prošnjo stavkujočih posredovala pri odboru v prilog delavcem. Pridobili pa delavci niso ničesar razven tega, kar jim je odbor skladišč ponudil še pred stavko. Škornje za dež, in plačo na teden mesto na dan, ne da bi se vsled tega smatrali delavci za stalno nameščene. Stavka je bila brezplodna; to je bilo tudi pričakovati. Prvič ker so delavci vsi neorganizirani; drugič pa zaradi krumirjev, ki jih je imel odbor glavnih skladišč na razpolago v obilici. Zgodilo se ni torej nič, kar se ni imelo pričakovati. Delavci pa naj si potrkajo na prsi in molijo »nostra culpa.« Zakaj krivi so sami in poleg njih tisti, ki so z nekim maščevalnim navdušenjem počeli rušiti solidarnost delavstva, ki je bila izražena in udelejevana v naših organizacijah. Trpele so naše organizacije, a trpeli so stokrat bolj delavci. Socialistična ideja ni trpela. Preko delavskih trupel so hoteli politični pohotneži urediti hlepenje svojega demagoštva. Ljudstvo se počuti dobro v nevednosti in je zelo hvaležno vsakemu, ki zagovarja njegovo neznanje. Poslušaj rajši onega, ki pridiga sovraštvo, kakor onega, ki uči ljubezen in bratstvo. A tržaški narodni demagogi so zagovarjali nevednost in vse, kar je v ljudstvu še bestialnega. Za svoje početje so si ustvarili tudi poseben nazor o demokraciji. Njihova demokracija je bila vlada ljudske nevednosti. In to so hoteli izkoriščati v svoje sebične namene. Zaradi tega so hoteli tudi zadušiti vse, kar je še bilo v ljudstvu blagega in plemenitega. Razdiranje delavske solidarnosti, brez katere bi morali biti delavci večni sužnji, so proglasili za veliko narodno delo. Krumirstvo, ki so ga uprizorili in organizirali dvakrat v Trstu in enkrat v Pulju, so proglasili za svobodo dela. In tisti delavci, ki so krumirili, ko je krumirstvo organizirala N. D. O., so krumirili tudi sedaj ob stavki neorganiziranih slovenskih premikačev. Saj so bili prepričani, da je krumirstvo najvišji izraz »svobode dela«, saj niso hoteli ostati solidarni s stavkujočimi, ker so mislili, da je nesolidarnost narodno delo. Zato pa ni bilo nič bolj ironičnega, kakor poziv »Eдинosti« na slovenske delavce, da naj ne bodo krumirji sedaj, ko so stavkali slovenski premikači.

Od delavcev v prosti luki so bili samo premikači (volarji) zvesti pristaši in člani N. D. O. Zahteve, zaradi katerih so premikači sedaj stavkali, so stavili odboru glavnih skladišč takoj, ko se je porodila N. D. O. Neštetokrat je že »Eдинost« objavila, da so bile te zahteve vsled dela N. D. O. dovoljene, a ni bilo res. Premikači so čakali. Drugi uslužbenci, ki so v naši organizaciji organizirani, so si po veliki zmagi naše organizacije leta 1906. pridobili še marsikaj. Zlasti je zadnji uspeh naše organizacije, ki je izvojevala delavcem penzijo mesto po 40 po 35 letih službe in mesto 60, 80% od cele plače vstevši tudi letne doklade, nepre-

Imate bolečine?

Nahod, trganje, glavobol, zobobol? Ste si nakopali bolezen vsled prepiha ali prehlajenja? Poskusite z okrepujočim Fellerjevim fluidom z znamko »Elsafluid«, ki bolečine lajša in zdravi! Ta je v istim izborni! To ni samo reklama! Tucent za poskušnjo 5 K pošt. prosto. Proizvajatelj le lekar. Feller v Stubici Elzin trg št 252 (Hrvatsko)

H. SUTTNER
Ljubljana Mestni trg

ur, prva največja domača
exportna trdka ur, zlatnine
in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška var-
stvena znamka: „**IKO**”

cenljive važnosti tudi z eminentno socialnega stališča. Delavec, ako se hoče za svoje koristi uspešno bojevati, se mora v resni mednarodni delavski organizaciji; samo če je delavsko gibanje mednarodno, je uspešno. Delavska organizacija mora imeti nimen osvoboditev delavstva iz spon kapitalističnega izkoriščanja. Če tega velika namena nima, če po tem cilju ne hrepeni, ni delavska organizacija. N. D. O. ni imela tega namena. Ni je rodila delavska beda in je niso vodili delavski interesi. Ni bila delavska organizacija. Bila je samo orodje in orožje narodnega meščanstva in sebičnega demagogstva v korist buržoaznim političnim idealom in zoper delavsko gibanje. S tako organizacijo, kakršna je bila N. D. O., še modern delodajalec nima rad opravka. Zakaj ako se zahteva od delodajalcev, da priznajo organizacije in da potom njih rešujejo delavske zahteve, potem se mora organizacija tudi zavedati odgovornosti napram svojim članom, napram javnosti in napram delodajalcem.

Take odgovornosti pa se more zavedati samo taka organizacija, ki ji je blagor delavstva resna naloga. Organizacija, ki jo vodi samo smelo hujskanje in demagoštvo, ni resna, vsled česar ne more biti za delavstvo niti uspešna. Take N. D. O., ki jih je skušalo meščanstvo ustanoviti po vsej Evropi, bodisi v imenu naroda, bodisi v imenu vere, so skušale tekmovati s socialističnimi organizacijami. Toda tako tekmovanje je bilo povsod na škodo delavstva. Taka tekma tudi ni resna, zato pa tudi delodajalci še nikdar niso jemali v poštev takih delavskih gibanj, ki jim je bil namen smešna tekma. Tako je tekmovala in še vedno tekmuje z nami N. D. O. Kadar vložijo delavci potem naše organizacije kako spomenico, jo vložijo gotovo tudi N. D. O. In v svoji spomenici zahteva navadno več kakor naša organizacija. Potem se bahajo, češ da so oni več zahtevali. In premikači glavnih skladišč so nedolžne žrtve take tekme. Za N. D. O. je en neuspeh več ali manj toliko kot nič. Le pogledimo: Kar je uprizorila gibanj sama, je povsod dosegla neuspeh. Kjer se je pridružila nam, je škodovala. Zato je bila sicer z lepimi očmi gledana od delodajalcev, ki je pa niso nikdar smatrali za resno. Naše organizacije pa imajo dolžnost paziti, da ne bodo pri gibanju poražene. Zakaj dobro vemo vsi, da neuspeh ene kategorije delavcev škoduje vsem delavcem. In veliki družini zavednih delavcev je in mora biti neuspeh ene kategorije sotrpinov toliko kolikor človeku bol na katerem si bodi delu telesa. Drugačno bi bilo postopanje naše organizacije glavnih skladišč, ako bi bili v njej organizirani tudi premikači. In kakor so po naši organizaciji dobili večji ali manjši delež vsi drugi uslužbeni glavnih skladišč, bi bili brezdvomno dosegli tudi premikači kaj. Niso hoteli biti zvesti tovariši svojih sotrpinov, hoteli so nastopiti samostojno, in niso dosegli ničesar. Preveč je v nas delavskega in socialističnega, da bi se veselili njihovega neuspeha. Najbolj bi bili veseli mi, ako bi se dalo brez organizacij doseči vse, kar hočemo z organizacijami doseči. Toda to ni mogoče in dosedanje skušnje nam to dokazujejo. Ampak kakor smo delavcem premikačem iz srca želeli uspeha, tako se čutimo tudi dolžne pozvati jih na pravo pot, po kateri gredo naše organizacije. In če je res, kakor pravi Etbini Kristan v svoji »Ljubislavi«, da »s krvjo se zida zlati dom svobode«, potem smo tudi prepričani, da bodo premikači po dolgi križevi poti zopet prišli tja, kamor jim narekuje solidarnost in zavednost delavstva. Tam se bodo tudi naučili, da mora tudi socialist, ako hoče kaj doseči, biti organiziran.

— **Politični odbor** jugoslovanske soc. demokratične stranke ima v četrtek, dne 19. t. m. ob 8. zvečer važno sejo. Odborniki so naprošeni, da se je udeležijo polnoštevilno.

— **Občni zbor** podružnice zidarjev v Trstu je bil v petek, 13. t. m. ob veliki udeležbi članov. Poročilo o delovanju odbora je podal sodrug Sigon in po njem posnemamo, da je odbor kljub vsem težavam razvil lepo agitacijo med zidarji, zlasti pri volitvah v bolniško blagajno, obrtno sodišče, v zavarovalnico proti nezgodam itd. Shodov se je priredilo od 1. marca 1910 do 31. avgusta 12. Od 1. septembra, ko je bilo ustanovljeno tajništvo, in do konca decembra, se je priredilo 18 shodov v Trstu in okolici. S temi shodi se je pridobilo v štirih mesecih 118 novih članov. Poročilo je bilo soglasno sprejeto. Nato je podal sodrug Petejan poročilo blagajne, iz katerega se razvidi, kako je organizacija mesec za mesecem napredovala. Lokalnega fonda ima po-

družnica 346 kron. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Mihael Sigon, predsednik; Ivan Pregac, podpredsednik; Anton Babič, blagajnik; Alojzij Lukežič, tajnik; Josip Batistič, Justin Francia, Franc Gabrieli, odborniki; Ivan Zak ml., Ivan Zak starejši, kontrolorja. Po končani volitvi je govoril sodrug Petejan o delu, katero mora izvršiti naša podružnica v tem letu. To delo more izvršiti le, ako bo odbor imel podporo od vseh tržaških zidarjev. Nato je predlagal sodrug Sigon zahvalo »Rdečemu Praporu« in »Lavoratoru« za objavljane poročil o gibanju podružnice ter priporočil vsem zidarjem, kateri znajo čitati, da se naroče na »Rdeči Prapor« in na »Lavoratore«, katera sta edina politična lista, ki zagovarjata interese delavstva. Ko je govorilo še več sodrugov, ki so dajali razne nasvete novemu odboru, je predsednik zaključil 8. občni zbor.

— V gostilni »Internacional« je na dan veselice pevskega zbora »Ljudskega odra« nekdo zamenjal svoj klobuk s klobukom nekega sodruga. Dotičnega prosimo, da blagovoli prinesiti v gostilno »Internacional« zamenjani klobuk, kjer dobi svojega nazaj.

Goriško.

— **Gorica.** Poročilo podružnice zidarjev za mesec november in december je sledeče: Dohodki: 77 novih članov po 60 vin. je 46 K 20 vin; 89 tedenskih prispevkov po 20 vin. = 17 K 80 vin.; 1210 tedenskih prispevkov po 40 vin. = 484 K. Skupaj 548 K. Prebitek od oktobra 46 K 40 vin., skupaj 594 K 40 vin. Izdatki: Centrali poslali 422 K 55 vin.; prispevek tajništvu 25 K 88 vin. Stroški lokalnih vplačevalnic 69 K 63 vin. Podpora 6 K. Skupaj 524 K 6 vin. Prebitek v blagajni 70 K 34 vin. Skupaj 594 K 40 vin. Članov je bilo koncem decembra 258.

— **Shodi zidarjev** bodo: V torek, 24. t. m. v Ločniku, v sredo, 25. t. m. v Muši, v četrtek, 26. t. m. v St. Lovrencu, v petek, 27. t. m. v Gradišči, v soboto, 28. t. m. v Vrtačju. Začetek vsakega shoda je ob 7½ zvečer. V nedeljo, 29. t. m. ob 3. popoldne v Podgori. Dnevni red teh shodov je: Volitev delegata za zvezi zbor na Dunaju. Volitev novega odbora vplačevalnice. Raznosterosti. Na vseh shodih bo poročal sodrug Petejan iz Trsta. Naprošeni so vsi člani, da se gotovo udeležijo teh shodov.

— **Sovodnje.** V nedeljo, 29. t. m. ob 10. dopoldne bo tukaj redni občni zbor podružnice klesarjev v Sovodnjah. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Raznosterosti. Vabljeni so vsi člani, da se gotovo udeležijo tega občnega zbora. Odbor.

Delavsko gibanje.

Sodrugi funkcijonarji vseh skupin, vplačevalnic in društev, ki so jim bile vpisane vpraševalne pole v svrhu sestavitve poročila za leto 1910 so naprošeni, da jih izpolnjene nemudoma vrnejo strokovnemu tajništvu. I. Tokan.

Občni zbor zveze zidarjev v Avstriji bo 20. marca in naslednje dneve. Volitev delegatov se razvrsti po številu prodanih znamk v preteklem letu. Po tem številu dolo južne pokrajine 3 zastopnike. In sicer Pulj (prodali znamk 14.343) ima pravico do dveh zastopnikov, Trst, Gorica, Ljubljana, Tržič, Rovinj (prodali 6879 znamk), imajo pravico do enega zastopnika. Te podružnice se bodo med seboj dogovorile in si izvolile skupno enega delegata. Način volitev je opisan v zvezinih pravilih. Volitve se morejo izvršiti med 22. januarjem in 8. februarjem. Dnevni red občnega zbora objavimo v prihodnji številki »Rdečega Prapora«.

O delovanju zidarskega tajništva od 1. septembra 1910 do 31. decembra 1910 se nam poroča: Shodov se je priredilo 41, med temi 18 v Trstu in okolici, ostali po Goriškem, Istri in v Ljubljani. Ustanovile so se podružnice v Gorici, Tržiču (Monfalcon) in v Rovinju. Članov je bilo 31. decembra v vseh podružnicah 1112, od teh 327 Slovencev, 152 Hrvatov, 588 Italijanov, 40 Nemcev, 5 drugih narodnosti. Tukaj so všteti samo tisti člani, ki niso zaostali s prispevki nad 8 tednov. Obenem se naznanja vsem podružnicam, da se s 1. marcem 1911 popolnoma reorganizira funkcija tajništva napram podružnicam in obratno na ta način, da bodo vse podružnice v direktni zvezi s tajništvom v vseh vprašanjih, tičečih se blagajništva in agitacije. Tedaj bodo vse podružnice obračunavale s tajništvom in ne s centralo kakor doslej. Nato bo tajništvo vsak mesec za vse

podružnice skupaj obračunalo s centralo. S tem se prihrani veliko dela in olajša kontrola. Toliko na znanje vsem podružnicam.

Nov socialističen dnevnik. Glasilo srbske socialno demokratične stranke, »Radničke Novine« v Belgradu, bo od 1. februarja po pravoslavnem koledarju (t. j. 14. februarja po našem) dnevno izhajal. Hrvaški sodrugi imajo svoj dnevnik »Slobodna Riječ« v Zagrebu. Kdaj pridejo slovenski delavci na vrsto?

Srbska socialno demokratična stranka na Ogrskem je imela v nedeljo in ponedeljek svoj letošnji zbor. Sklenila je veliko akcijo za splošno in enako volilno pravico.

Rusinska socialna demokracija ima dne 28. januarja in naslednje dni svoj strankin zbor z obširnimi dnevnimi redom v Lvovu.

Francoski zakon proti pijančevanju.

(Konec.)

Leta 1880. se je točenje vina izbrisalo iz vrst koncesioniranih obrti in vsakdo lahko odvarja krčme kjer in kadar hoče. Vsled tega so se nštarije silno pomnožile. Takoj prva leta po izpremembi zakona se je — ne vštetiš Pariz — na novo otvorilo čez deset tisoč krčem. Skoro polovica se jih je morala sicer zopet zapreti, vendar pa jih je več kakor polovica še ostala. V departementu Sot-et-Garonne se je število vinskih krčem v zadnjih petih letih podvojilo. V Parizu, ki je štel koncem leta 1909. 2.661.000 prebivalcev, je bilo takrat 3481 krčem, dočim jih je imel London s 4.536.000 prebivalcev 5860, Novi York s 3.536.000 prebivalcev 10.821. V Parizu prihaja na 1000 prebivalcev 11¼ krčem!

Dočim se prebivalstvo na Francoskem ne množi, se je število podjetij, v katerih se točijo alkoholne pijače od leta 1876. do 1900. pomnožilo od 346.000 na 435.000. Obenem pa se je v posameznih krčmah in prodajalnah povečala množina prodanih pijač tako, da je prej prihajalo na vsakega prebivalca, vštetiš starce in otroke, bolne in zdrave 2-7 litra, leta 1900. pa že 4-6 litra alkohola na leto.

Sorazmerno s tem so se pa pomnožili drugi žalostni pojavi. Leta 1850. je bilo na Francoskem 3596 samomorov; od teh jih je 197, to je pet odstotkov povzročil alkohol. Leta 1906. so našli 9260 samomorov, od teh pa jih je alkohol zagrešil že 1142, to je 12 odstotkov in leta 1909. je bilo od 9619 samomorov 1181 takih, ki gredo na račun alkohola. Večinoma so bili taki samomori izvršeni v tistem stanju, ki se imenuje delirium tremens.

Še strašnejša je statistika duševnih bolezni. Leta 1830. je bilo v deželi 300.000 krčem in 10.000 blaznih; leta 1881. 367.000 krčem in 47.000 blaznih, l. 1907. pa 477.000 krčem in 71.000 blaznih.

Podobne številke izkazuje tudi statistika zločinov, ki jih povzroča alkohol.

Sredstva, ki jih predlaga Reinach proti pijančevanju, niso posebno temeljita. Krčmarska obrt bi se po njegovi zahtevi morala urediti in omejiti; kdor bi bil dvakrat obsojen radi prestopka zakonskih določb v prodajanju alkohola, bi imel izgubiti pravico do krčmarjenja, a poleg te obrti bi se imela tistemu, ki jo izvršuje, prepovedati vsaka druga. Dolgovi za pijače se ne bi mogli sodnijsko iztirjati.

Te določbe so tako skromne, da je od njih pričakovati le malo uspeha. Vprašanje pa je na vsak način jako važno. Za Slovence nič manj kakor za Francoze.

Fotografični aparat

se takoj ceno proda.

Format 13x18 cm.

Naslov se poizve pri upravištvu tega lista.

Listneca uredništva.
Nabrežina — Prihodnjič.

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli
lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso

z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini

ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri Št. Petru na Krasu.

Kjer sta v redu tek, prebave,

Sta telo in duša zdrava!

Torej: Da ne boš bolan,

Vživaj pravi »FLORIAN«.

Želodčni liker

je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zamen kupoval draga in neprijetna zdravila!

Ljudska kakovost

liter K 2.40

Kabinetna kakovost

, 4-80

Naslov za naročila: »FLORIAN«, Ljubljana.

Postavno varovano.

VESELO POROČILO!

posebno onim, ki se čutijo onemogle in slabotne.

Kri! in okusni zajtrk imajo tisti, ki ne pijejo drugega nego dr. pl. Trnkoczya sladni Zdravje! čaj, ki ga imenujemo »Slad in«. Nasladno in redilno živilo prve vrste. — **50% prihranka!**

Obenem senzacionalno bolkotno sredstvo proti žiliskemu oduštvu. Dobiva se povsod, tudi pri trgovcu. Zavej ¼ kg velja 50 h. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev. Glavna zaloga v petih lekarnah Trnkoczy: Dunaj, Josefstädterstraße 30, Radetzkyplatz 4, Schönbrunnerstraße 109. — Gradec, Sackstraße 3, v Ljubljani, Kranjsko. — V lekarni Trnkoczy poleg rotovža v Ljubljani se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blag. v Ljubljani, bol. zav. c. kr. tob. tov. in bol. blag. juž. železnice.

„SLAVIJA“

VZAJEMNO ZAVAROV. BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in ogledal, le pri njej. — **BANKA „SLAVIJA“** ima posebno ugodno pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim členom. Banka „Slavija“ je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo. Življenske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadljive. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in osamosvojitvi narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 54.000.000 — jamčijo za popolno varnost. Cistega dobička je do sedaj izplačala svojim členom življenskega oddelka K 2.495.719.—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861.—. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštine prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“

VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI

Franjo Parkelj

lastnik reklamnega in plakaterskega podjetja,
snaženje stanovanj in okenj

Ljubljana

Šelenburgova ulica št. 6

izvršuje

vsa v to stroko spadajoča dela
točno in po zmernih cenah.

Našim somišljenikom priporočamo:

Ilirija in Praxin kremo
za črevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in
vazelino z mednarodno znamko Ciril-Metoda
ter Plerin čistilo za kovine

Te predmete izdeluje domača tvornica ke-
mičnih izdelkov

Golob & Volk, Ljubljana.

Prvi kranjski pogrebni zavod

FR. DOBERLET

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10.

Ustanovljen leta 1868.

Telefon štev. 97.

Prevzemajo se pogrebi, prevažanja z vozom in po železnici in oskrbujejo se tudi
pogrebov se tiče stvari v Ljubljani po najnižjih cenah. Imitirane kovinskolesne krste
lastnega izdelka. Velika zaloga kovinskih krst v vseh velikostih s primerno opravo.

Oskrbujejo se sveži in suhi cvetlični venci s primernimi trakovi z napisom
in brez napisa.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije c. 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in
tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarstva
— dela. —

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani

V dobi sedanje neznosne draginje

važno je zlasti za vsako

delavsko družino

da ne izdaja po nepotrebnem denarja za kurjavo.

To pa stori vsakdo, kdor kupuje drug
premog ko Šentjanžki.

Šentjanžki premog

je namreč poleg tega, da ima izvrstno gorljivost, tudi
po 0:60 h pri 100 kg cenejši, ko vsak drugi premog.

Prodaja se namreč

na drobno v hišo postavljen, po 1:20 kg 50.

Naročila za Šentjurski premog sprejema

Prodajalna pisarna v Šelenburgovi ul. 7. I. nadstr.

Poleg tega more se ta premog naročati še pri teh tvrdkah:

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico.

Pisarna: Šelenburgova ulica 6/II:

Prodajalne: Vodmat, Bohorič. ul. 12

Prodajalne: Sodna ulica 4;

Sp. Šiška, Kolodvor. c. 150.

" Krakovski pristan 10;

" na Glincah.

Ivan Babič, Dolenjska cesta;

B. Sevar, Sv. Jakoba trg;

Mih. Kastner, Kongresni trg;

Anton Sušnik, Zaloška cesta;

Ed. Kavčič, Prešernova ulica;

Fran Trdina, Stari trg;

L. Kotnik, Spodnja Šiška;

Ivana Tonih, Tržaška cesta;

Leskovic & Meden, Pod trančo;

Uradniško gospodarsko društvo,

I. Mencinger, Sv. Petra cesta;

Kongresni trg.

Za Šiško sprejema naročila in denar za premog:
g. L. Kotnik, trgovec, Šiška.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon štev. 168.

V LJUBLJANI

Telefon štev. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Kavarna

'Unione v Trstu'

ulica Caserma in Torre Bianca

se priporoča.

Pospeševanje krvnega toka, poživljenje živ-
čnega delovanja, utrjenje kože proti prehladu.

Za umivanje glave, ustna ozir. zobna voda,
— za olepšanje polti neprecenljivo. —

FRANCOSKO ŽGANJE 'DIANA'

Vaš zdravnik

vam priporoča francosko žganje 'Diana',
ker je prepričan o velikih prednostih
tega žganja za disinficiranje ust in
osvežujočega vpliva na kožo, ki ga
povzroča dodatek Mentola. Glavna snov
francoskega žganja 'Diana' je dvakrat
destilirano vinsko žganje.

Zahtevajte pri nakupu le pristno francosko
žganje 'Diana' in pazite, da nosi stekle-
nica natisnjeno ime 'Diana' in da je tudi
zamašek in plomba označena s to varstveno
— — — — — znamko. — —

Domači prijatelj

v pravem pomenu besede, je francosko žganje
'Diana' in to vsled svoje osvežujoče moči,
nizke cene in vsestranske porabnosti. —
Cena: 1 male steklenice K — 50; srednje
K 1:20; velike K 2:40. — Prodaja se v vseh
trgovinah na drobno, kjer pa ne, dobi se
naravnost od proizv. družbe franc. žganja
'Diana' r. z o. z na Dunaju I. Hohenstau-
fengasse 3 t.